

правоохоронної діяльності сучасним технологічним і правовим вимогам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Струков В. М., Узлов Д. Ю., Гнусов Ю. В. Інструментальні інтелектуальні платформи для кримінального аналізу. *Право і безпека*. 2021. № 4 (83). С. 72. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2021.4.07>.

2. Snyder J. M., Guttman B., Butler J. M., Farrell S. P., Reed C., Lloyd C. E. Digital evidence preservation and analysis: a NIST scientific foundation review. Gaithersburg, MD : National Institute of Standards and Technology, 2022. 102 p. DOI: <https://doi.org/10.6028/NIST.IR.8387>.

3. Дуфенюк О. М. Невирішені проблеми та нові виклики використання кримінального аналізу оперативними підрозділами Національної поліції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 2. С. 993–1000. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.147>.

4. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

5. Худенко Д. Зміст, принципи і типології методів та інструментів кримінального аналізу. *Реалізація філософії Intelligence-led Policing в системі кримінального аналізу Національної поліції України* : монографія / за заг. ред. О. Є. Користіна. Київ : ВАІТЕ, 2024. С. 215–235. DOI: <https://doi.org/10.36486/978-966-2310-66-5-18>.

УДК 340.1

Антюк І.П.

*викладач кафедри кримінального права та процесу
Західноукраїнського національного університету*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТОРОНИ ЗАХИСТУ ІЗ МАТЕРІАЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Частиною 1 ст.290 КПК України передбачено, що визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування [1].

Відповідно до ч.ч.2, 3 ст. 290 КПК України прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні. Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ та можливість скопіювати або відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їх частини, документи або копії з них, а також надати доступ до приміщення або місця,

якщо вони знаходяться у володінні або під контролем держави, і прокурор має намір використати відомості, що містяться в них, як докази у суді [1].

Згідно вимог ч. 9 ст. 290 КПК України, сторони кримінального провадження зобов'язані письмово підтвердити протилежній стороні, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження - прокурору факт надання їм доступу до матеріалів із зазначенням найменування таких матеріалів [1].

З аналізу частин 1-3, 6 ст.290 КПК України випливає, що після надання стороні захисту доступу до матеріалів досудового розслідування ознайомлення із матеріалами досудового розслідування є правом сторони захисту, а не її обов'язком.

Така позиція сторони захисту ґрунтується, в тому числі, і на практиці Верховного Суду.

Зокрема, Верховний Суд у постанові від 16.07.2024 року у справі № 359/6507/23 констатував, що знайомлення з матеріалами розслідування є правом сторони захисту, яке вона використовує на власний розсуд. Якщо сторона підтверджує, що ознайомилася з матеріалами, відкритими іншою стороною, або що вона відмовляється від ознайомлення з такими матеріалами, цього достатньо, щоб приписи частин 1 - 3 та 6 статті 290 КПК були виконані [2].

Крім того, у постанові Верховного Суду від 15.05.2024 року у справі № 756/5423/23 (провадження № 51-843км24) колегія суддів наголошує, що будь-яка сторона кримінального провадження може відмовитися від ознайомлення з наданими матеріалами, проте така відмова має бути письмово підтверджена, щоб у судовому засіданні суд мав можливість переконатися, що відповідна сторона виконала приписи частин 1-3 та 6 ст.290 КПК щодо надання доступу до матеріалів, а сторона, якій було надано ці докази, добровільно відмовилася від ознайомлення з ними з власної волі. Письмове підтвердження про відмову протилежної сторони від ознайомлення зі згаданими матеріалами є законною підставою для суду допустити відомості, що містяться в них, як докази [3].

Ні ст.290 КПК України ні інші норми права не передбачають конкретної форми процесуальної фіксації (в тому числі і обов'язкового складання протоколу) виконання стороною захисту приписів ч.ч.1-3, ч.6 ст.290 КПК України.

Процесуальними наслідками відмови сторони захисту від ознайомлення із матеріалами досудового розслідування є реалізація нею приписів ч.ч.1-3, ч.6 ст.290 КПК України та можливість використання стороною обвинувачення зібраних доказів у суді для доведення вини обвинувачених.

По це свідчить і судова практика. Зокрема, Верховним Судом зазначено, що письмове підтвердження про відмову протилежної сторони від ознайомлення зі згаданими матеріалами є законною підставою для суду допустити відомості, що містяться в них, як докази (постанова Верховного Суду від 15.05.2024 року у справі № 756/5423/23 (провадження № 51-843км24) [3].

Крім того, суд Верховним Судом в постанові від 02 лютого 2022 року у справі № 522/7444/21 вказано, що за загальним правилом сторона кримінального провадження письмово підтверджує протилежній стороні, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється

провадження, - прокурору факт надання їм доступу до матеріалів із зазначенням найменування таких матеріалів (ч. 9 ст. 290 КПК). Водночас закон не визначає певної форми процесуального документа, яким би підтверджувався факт надання доступу та ознайомлення з матеріалами провадження, а лише встановлює, що цей факт повинен бути письмово підтверджений самим учасником кримінального провадження, якому надано доступ [4].

Про це також наголосила й об'єднана палата Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду в постанові від 24 жовтня 2022 року у справі № 216/4805/20 (провадження № 51-4684кмо21), а також указала, що ознайомлення з матеріалами розслідування є не обов'язком, а правом, яке захист використовує на власний розсуд [5].

Отже, після надання стороні захисту доступу до матеріалів досудового розслідування ознайомлення із матеріалами досудового розслідування є правом сторони захисту, а не її обов'язком.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>;
2. Постанова від 16.07.2024 року, справа № 359/6507/23, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134622482>;
3. Постанова від 15.05.2024 року, справа № 756/5423/23, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119168495>;
4. Постанова від 02.02.2022 року, справа № 522/7444/21, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102999881>;
5. Постанова від 24.10.2022 року, справа № 216/4805/20, <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107050550>.

УДК 340.1

Рогатинська Н. З.

*доктор юридичних наук, професор, завідувач
кафедри кримінального права та процесу,
Західноукраїнський національний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність даної теми обумовлена сучасними викликами, що постають перед правовою системою України у зв'язку з військовими діями. Спеціальне досудове розслідування (далі - СДР) слід розглядати як винятковий механізм у системі кримінального провадження, призначений для вирішення ситуацій, коли стандартні процедури досудового розслідування не забезпечують ефективного притягнення до відповідальності осіб, які ухиляються від слідства або суду. Ключовим завданням кримінального провадження залишається поєднання двох взаємопов'язаних цілей: забезпечення об'єктивності,